

Ivanov oče

Ilustriral Lakovič Vladimir

Kajžarjev Ivan je bil sirota: sirota brez očeta, kakor jih je na tisoče po vsaki vojski. Vse, kar je v mladosti preživel, je pozabil, le en sam dan mu ni šel iz spomina.

Lešnikov je bil takrat nabral na grmovju, ki si je pravkar oblačilo zlato jesensko obleko. S Klančnikovim Tončkom sta jih nabirala, s Tončkom, ki je bil že večji in je poznal vse steze od Plani pa tja do starih Lazov. Polne žepe sta jih dobila.

»Tudi za mamó jih bo nekaj,« je mislil Ivan. »Vesela bo in še opazila ne bo, da sem si raztrgal hlače.«

In res ni opazila. Saj se niti ozrla ni, ko je Ivan vstopil. Ob mizi je slonela in krčevito ihtela.

»Mama! Zakaj jočeš?«

Hip molka se je Ivanu zazdel strašno dolg.

»Mama!« Tudi Ivan je zajokal.

Čez dolgo se je mati dvignila, uprla v Ivana rdeče, objokane oči, stegnila predse suhe roke in komaj slišno dahnila.

»Ivan! Pridi! Samo tebe še imam!« je rekla in poljubila sinčka na čelo.

»Mama!«

»Ivan! Očeta so ti ubili!«

Ivanu se je zatemnilo pred očmi. Videl je bojne poljane vse krvave in pomandrane. Kakor črna tančica, s katero pokrijejo mrliča, je ležal dim vsenaokrog. Tu, Ivanu se je zdelo čisto blizu, je stal njegov oče. V vojaški obleki se je zdel Ivanu tako lep kot še nikoli. »Le kaj dela?« je ugibal Ivan. Pa ni mogel videti. »Najbrž piše pismo za mamó,« je uganil Ivan. Oče je bil brezskrben, kakor da ne bi vedel, da so sovražni možje čisto blizu. Morda je mislil, da so vsi ljudje tako dobri kakor on, ki ni nikomur storil žalega.

Potem se je smrdeči dim za hip nekam razgubil in Ivan je prav dobro videl, kako se je v daljavi zasvetila puška; nihala je za hip, nato obstala: »Kam je nameril?«

»Očka!« — Pa je bilo prepozno. Dim se je še bolj razgubil. Očka se je še za hip lovil, nato skrčil roko, v kateri je bilo pismo, in omahnil. Iz rane na čelu je curljala kri in tekla na nedopisano pismo.

Samo za hip je bil Ivan zbledel, nato pa se je zavedel. Doma je bil, saj ni bil na bojišču. Mama je stala ob njem, a bila je objokana.

Torej je le res, niso bile sanje.

Pri fari je zazvonilo mrliču. Zvonilo je z edinim zvonom, ki mu je vojska prizanesla. Ljudje, ki so pospravljali zadnje pridelke, so se odkrili in molili za kajžarja, ki je padel v vojski.

Lakovič.

Preobrnilo se je leto, dve in tudi tretje se je že iztekalo. Ivan je že nosil dolge hlače in kar dobro je že prijel za delo. Vse iz mladosti je že pozabil, le črni dan očetove smrti je še vrtal vanj.

Mir je bil spet po svetu in vse je bilo, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. A očeta ni bilo in Ivan se je nerad spominjal na one ljudi, ki so mu ga ubili.

Pa so se v četrti jeseni možje domenili, da bodo postavili padlim vojakom spomenik. Sredi vasi, nasproti cerkve so ga postavili. Z zlatimi črkami so vklesali v črn marmor imena junakov. Ni jih bilo malo; iz Krnice šest, med njimi kajžarjev oče. Kakor svetlo odlikovanje se je blestelo ime in s svojim bleskom zakrivalo črni dan smrti.

O vseh svetih so ga blagoslovili. V dolgi vrsti so stali pred spomenikom sorodniki padlih. Ivan je stal poleg matere. Samo včasih je ujel zateglo besedo govornika, ki je slavil junake. Ivanovo oko je sirmelo v kip vojaka vrhu spomenika: v grozni bolečini se je krčilo vojakovo telo. Še en hip in omahnil bo. Puška mu je že drsela iz odrevenele roke, kolena so mu klecnila. Le obraz je bil dvignjen in s pogledom se je zazrl nekam v daljavo. Skoraj nekaj veselega je bilo na tem obrazu. Bog ve, kaj je videl v svoji smrti. Morda je zagledal svoje ime, ki bo z zlatom napisano v večni marmor.

Tudi Ivan je z očmi preletel zlata imena. Ograja, ki je obdajala spomenik, se je Ivanu zazdela kaj čudna. Same velike granate, prav takšne, ki so nekoč pred leti sejale smrt. Med seboj so bile spete s težkimi verigami. »Tako, v verige ste uklenjene, da ne bi komu storile kaj žalega,« si je mislil Ivan in dobro se mu je zdelo.

Ivanu se je zazdel spomenik nekaj lepega. Kakor oltar v cerkvi je stal sredi vasi. Ob njem so se ljudje spominjali trpljenja, ki so ga prestali med vojsko.

Kajžarjev Ivan se je pogosto spomnil na zlato ime na spomeniku. Kadar koli je šel mimo, se mu je oko zazrlo v daljavo, kakor padajočemu vojaku vrh spomenika, in tiho je zašepetal: »Tak je bil moj oče!«

Lea Fatur

Za biser iz pesnikove duše

Ilustriral Godec Fr.

Omar El-Bun je bil pesnik modrijan, ki je znal razvozlati vse vozle. K njemu so prihajali mlajši pesniki, kadar so bili užaljeni in zapostavljeni. Kajti začeli so se majati stebri starih lepih navad. Nič več ni deževalo pesnikom častnih oblek, turbanov, mošenj zlata... Ni bilo več ne Harun El-Rašida, ne Hišama, ne sto drugih slavnih kalifov, ki so napolnjevali pesnikom usta z dragulji, jih sprejemali s častjo, vladarje uma in vede. Saj je mrtev vladar, ki ga ne hvali pesem in dvor, v katerem ne slišiš pesmi, je gluhi in prazen...

Harun El-Rašid je podaril pesniku Džafarju častno obleko, vredno več tisoč zlatov.

Hišam je povabil pesnika Hamada na svoj dvor in mu je poslal pet tisoč zlatov potnine. Podaril mu je dva sužnja, dve natovorjeni kameli in petdeset tisoč zlatov.

El-Obeid je zapustil sto častnih oblek, dve sto z zlatom vezanih svilenih srajc in sto turbanov z demantno zaponko.